

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje, suurpedot ennakkovaikuttaminen

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje, Bernin sopimuksen muuttaminen suden osalta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje, suurpedot ennakkovaikuttaminen (E 17/2024 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston selvitys: E-kirje, Bernin sopimuksen muuttaminen suden osalta (E 18/2024 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Maria Westerman, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Sami Niemi, maa- ja metsätalousministeriö
- ohjelmajohtaja Katja Holmala, Luonnonvarakeskus
- erikoissuunnittelija, ryhmäpäällikkö Ulla-Maija Liukko, Suomen ympäristökeskus
- kenttäjohtaja Timo Leskinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- julkisten hallintotehtävien päällikkö Sauli Härkönen, Suomen riistakeskus
- luonnon- ja riistanhoitopäällikkö Ere Grenfors, Suomen Metsästäjäliitto
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
- WWF Suomi

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotukset

Komission ehdotus Bernin sopimuksen muuttamiseksi

Euroopan parlamentin 24.11.2022 hyväksymässä päätöslauselmassa 2022/2952(RSP) painotetaan tasapainoisen yhteiselon varmistamista ihmisten, karjanhoidon ja suurpetojen välillä. Komissiota ja jäsenvaltioita kehoitetaan vahvistamaan rajat ylittävää yhteistyötä suurpetoasioissa, mukaan lukien vaikutus luonnon monimuotoisuuteen. Päätöslauselman perusteella komissio käynnisti keväällä 2023 selvityksen suden suojelutarpeesta EU:ssa.

Tekemänsä selvityksen perusteella komissio antoi 20.12.2023 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi EU:n kannan muodostamiseksi koskien Bernin sopimuksen liitteiden II ja III muuttamista. Ehdotuksen mukaan susi siirrettäisiin Bernin sopimuksen liitteestä II (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen III (suojellut lajit). Komissio mainitsee ehdotuksessaan, että jos ehdotus toteutuu Bernin sopimuksessa, niin luontodirektiivin muuttaminen voisi olla mahdollista siten, että susi siirrettäisiin liitteestä IV (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen V (suojellut lajit).

Luontodirektiivin muuttaminen

Bernin sopimusta koskevan muutoksen jälkeen voi vastaava muutos luontodirektiivissä tulla mahdolliseksi. On kuitenkin huomattava, että luontodirektiivin liitteen IV muutokseen vaaditaan EU:n jäsenvaltioiden yksimielisyys. Luontodirektiivin liitettä IV ei ole vielä kertaakaan aiemmin muutettu muutoin kuin uusien EU:n jäsenvaltioiden liittymissopimusten yhteydessä.

Luontodirektiivin liitteiden muutos suden osalta perustuu liitteiden muuttamismenettelyä koskevaan luontodirektiivin 19 artiklaan, jonka mukaan neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset tämän direktiivin liitteen IV mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen. Luontodirektiivin liitteitä ei siten ole tarkoitettu pysyviksi, vaan komission tulisi tarkastella niitä dynaamisesti peilaten ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon kunkin lajin osalta. Tämä koskee niin tiukasti suojeltuja lajeja, jotka eivät enää tarvitse tiukkaa suojelua (kuten karhu ja ilves Suomessa), kuin muun muassa uhanalaistuneita lajeja, jotka tarvitsevat tiukkaa suojelua suotuisan suojelun tason varmistamiseksi (kuten ahma ja metsäpeura Suomessa). Osana huomattavasti laajempaa kysymystä suojelun kehittämisestä nykyistä dynaamisemmaksi olisi mahdollista arvioida luontodirektiivin mukaista liitteiden muuttamismenettelyä. Nämä muutokset mahdollistaisivat luontodirektiivin 14 artiklan nojalla metsästyksen suotuisan suojelun tason asettamisessa rajoissa mutta 16 artiklan tiukan suojelun poikkeuslupaperusteita joustavammin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on linjannut E-kirjeessä (E 58/2023 vp) Suomen avaintavoitteet EU:n strategiaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, että valtioneuvosto edistää suurpetoja ja erityisesti sutta koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

Valtioneuvosto kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista ja pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta.

Valtioneuvosto katsoo myös, että komission tulisi suden ohella arvioida muiden suurpetokantojen — kuten esimerkiksi Suomen suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan — suojelutarvetta. Valtioneuvosto katsoo edelleen, että Suomessa esiintyvän karhukannan osalta on perusteltua tarkastella luontodirektiivin liitettä viimeistään vuonna 2025 tehtävän luontodirektiivin 17 artiklan mukaisen karhun suojelutason arvioinnin jälkeen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee liitteiden muuttamistarvetta tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa luontodirektiivin 19 artiklan edellyttämällä tavalla.

Hallitusohjelman mukaisesti suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestävyyn. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että luontodirektiivin liitteiden muuttamisen menettelyä suurpetojen osalta tarkastellaan niin, että se mahdollistaisi liitteiden muuttamisen suotuisan suojelun tasolla olevien populaatioiden osalta nykyistä jouhevammin.

Valtioneuvosto on linjannut E-kirjeessä (E 58/2023 vp) Suomen avaintavoitteet EU:n strategiaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, että valtioneuvosto edistää suurpetoja ja erityisesti sutta koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa.

Valtioneuvosto kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista Bernin sopimuksessa.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta EU:n kannaksi suden siirtämiseksi Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit).

Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että ehdotetut muutokset vaikuttavat asianmukaisilta, kun otetaan huomioon erityisesti kannan tilan nykyiset kehityssuuntaukset sekä se suojelun taso, jonka sopimuksen liitteen III mukainen lajien suojelujärjestelmä tarjoaa. Sopimuksen toiminnan ja toimeenpanon kannalta on oleellista, että liitteitä muutetaan tuoreimman tiedon mukaisiksi, jotta kansainvälisten suojelutoimien taso on perusteltu.

Hallitusohjelman mukaisesti suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestävyyn. Suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen (EK 41/2022 vp — KAA 4/2020 vp) mukaisesti. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston tavoin valiokunta kannattaa aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista Bernin sopimuksessa ja tukee komission ehdotusta EU:n kannaksi suden siirtämiseksi sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit). Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan EU:n luontodirektiivin liitteiden muuttamisen osalta. Se pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta. Suomen karhukannan vahvan kehityksen johdosta myös karhun asemaa luontodirektiivin liitteissä tulee tarkastella viimeistään vuonna 2025. Valtioneuvoston selvityksessä E 17/2024 vp todetaan, että luontodirektiivin liitteitä tulee tarkastella tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa, sekä viitataan suden ohella myös muiden suurpetojen suojelutarpeen tarkasteluun. Selvityksessä kiinnitetään huomiota vahvaan ilveskantaan, mutta siitä ei käy ilmi, onko ilveksen siirtoa liitteeseen V tarkoitus esittää vastaavasti kuin karhun ja suden kohdalla. Valiokunnan näkemyksen mukaan ilves tulee ottaa huomioon jatkotyössä. Edellä mainittujen oikeustilan muuttamiseen tähtäävien prosessien yhteydestä johtuen valiokunta on päättänyt käsitellä valtioneuvoston selvityksiä E 17/2024 vp ja E 18/2024 vp yhdessä.

Tausta

Luontodirektiiviin perustuvassa selvityksessä Luonnonvarakeskus arvioi vuonna 2018, ettei susi ole suotuisalla suojelutasolla Suomessa. Kansainväliselle luonnonsuojeluliitolle (IUCN) vuonna 2019 laaditussa uhanalaisuusarvioinnissa susi arvioitiin kansallisesti uhanalaiseksi lajiksi Suomessa. Sittenkin susikanta on jatkanut kasvuaan, ja sitä koskeva tutkimus on kehittynyt. Luonnonvarakeskuksen eri aineistolähteisiin perustuvan populaatiomallin mukaan Suomen susikanta on ollut kasvussa vuosina 1995—2023 ja se on kehittynyt alle 100:sta noin 310 yksilöön.

Nykyisin tutkijat ovat katsoneet, että Suomen susikanta on jakautunut kahteen, toisistaan perimältään erilaiseen Itä-Suomen ja Länsi-Suomen osapopulaatioon. Populaatioiden välinen geenivirta on kuitenkin vähäistä, mikä johtaa Länsi-Suomen susikannan geneettisen monimuotoisuuden heikkenemiseen. Vaikka Suomen susikannan ei ole luontodirektiivin 17 artiklan mukaisissa tarkasteluissa vielä kertaakaan raportoitu olevan suotuisalla suojelun tasolla, susikannan tilanne on kuitenkin eri puolilla Suomea erilainen ja erityisesti tiheään asutussa Lounais-Suomessa susikanta on kasvanut merkittävästi. Lisäksi susireviirien määrä on lisääntynyt ja tihentynyt. Tämä on aiheuttanut sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia. Valiokunta katsoo, että näihin ongelmiin tulee suhtautua vakavasti. Samalla susikannan geneettisestä puhtaudesta tulee huolehtia. Käytettävissä olevan tiedon perusteella osaksi Suomen ja osaksi Venäjän puolella vaikuttaa yhä koirasusilau- ma, jota ei ole poistettu. Valiokunta pitää tärkeänä, että haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltu koirasusi voidaan poistaa Suomen luonnosta tehokkaasti.

Suomessa on yksi Euroopan vahvimmista karhukannoista, joka on yhteydessä Venäjän karhukantaan. Suomen karhukannan seuranta on vahvalla tieteellisellä pohjalla ja kehittynyt edelleen viimeisten vuosien aikana. Arviointijaksolla 2013—2018 Suomen karhukannan arvioitiin olleen suotuisalla suojelutasolla. Vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinneissa karhun ei arvioitu olevan uhanalainen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan karhukannan yksilömäärä oli vuonna 2023 noin 2 100—2 250 yksilöä. Määrä on yli kaksi kertaa suurempi kuin vuoden 1995 yksilömäärä. Karhukantaa on hallittu metsästäymällä mainitulla vuosijaksolla. Karhukannan kasvupotentiaali

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

on ilman merkittävää tulomuuttoa noin kymmenen prosenttia vuodessa. Lisäksi Suomen karhukantaan on vaikuttanut tulomuutto Venäjältä. Karhun aiheuttamien vahinkojen ja asutuilla alueilla liikkuvien karhujen määrä on tavallisesti yhteydessä karhukannan yksilömäärään. Valiokunta pitää tätä keskeisenä perusteena mahdollistaa karhukannan kasvun hillitseminen tieteelliseen kanta-arvioon perustuvalla metsästyksellä.

Valiokunnan käsityksen mukaan tieteellinen tutkimus tukee suden ja karhun siirtämistä luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V. Karhukanta on jo nykyisin vahvalla pohjalla, ja karhu on ollut suotuisalla suojelutasolla pitkään. Susikanta on kehittynyt suotuisasti, ja luontodirektiivin liitteiden tarkistus mahdollistaa nopean reagoimisen kannan kehitykseen eri osapopulaatioiden kohdalla. Olennaista liitteiden tarkastelussa on se, että myös liitteeseen V sisältyvien suojeltavien lajien kohdalla edellytetään suotuisan suojelutason säilyttämistä. Lisäksi Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton uhanalaisuustarkastelua jatketaan edelleen. Lajien suotuisan suojelutason säilymisestä huolehditaan näissä puitteissa suden tai karhun kannanhoitoon sovellettavista menetelmistä riippumatta. Muutoksen tavoitteena on erityisesti kannanhoidon keinovalikoiman lisääminen suden ja karhun aiheuttamien vahinkojen hillitsemiseksi. Valiokunta tukee tätä tavoitetta painottaen samalla, että suurpetojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja korvaamiseen tulee edelleen panostaa. Suomen riistakeskuksen myöntämää rahoitusta petovahinkojen ennaltaehkäisyyn tulee jatkaa samalla, kun mahdollistetaan kannanhoidolliset toimenpiteet.

Karhun ja suden kannanhoito Suomessa

Metsästyslain 37 §:n mukaan susi ja karhu ovat rauhoitettuja ympäri vuoden. Vaikka susi poronhoitoalueella kuuluu luontodirektiivin liitteen V lajeihin, se on rauhoitettu myös poronhoitoalueella. Rauhoituksesta poikkeaminen on mahdollista metsästyslain 41 a §:n mukaisella poikkeusluvalla. Viimeksi mainitulla säännöksellä toimeenpannaan luontodirektiivin 16 artiklan säännökset. Metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa säädetään luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeusluvan myöntämisestä. Pykälän tulkintaa ohjaavat Euroopan unionin tuomioistuimen ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännöt. Karhun osalta kannanhoito on viime vuosiin saakka järjestetty siten, että ministeriön asetuksella säädetään suurimmista sallituista saalismääristä, joiden puitteissa Suomen riistakeskus myöntää poikkeuslupia. Poikkeuslupien myöntäminen on ollut sidottua harkintaa, jota ohjaavat muun muassa hoitosuunnitelman linjaukset, kanta-arvio ja kannan alueellinen jakautuminen sekä edellisten vuosien saaliin rakenne. Lisäksi lupamääriin ovat vaikuttaneet alueelliset ja paikalliset seikat, kuten esimerkiksi vahingot, elinkeinotoiminnot ja muut taloudelliset ja sosiaaliset seikat, sekä karhun vaikutus saaliseläimiin, kuten metsäpeuraan. Vastaavaa poikkeuslupiin perustuvaa kannanhoidon käytäntöä ei ole syntynyt suden osalta, sillä suden kannanhoidolliseen metsästyksen liittyvien poikkeuslupien täytäntöönpano on estynyt lupapäätöksistä tehtyjen valitusten takia. Valiokunta korostaa kanta-arvion merkitystä suurpetoja koskevia poikkeuslupia myönnettäessä. Samalla se pitää tärkeänä, että suurpetokantojen vaikutukset saaliseläinten kantojen kehitykseen otetaan huomioon.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kansallinen oikeuskäytäntö on viimeisen kahden vuoden aikana muuttunut EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisun jälkeen. Ennakkoratkaisu edellyttää, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa sovellettaessa viranomaisen tulee osoittaa päämäärä, johon kyseistä poikkeusta sovelletaan, ja ettei päämäärän saavuttamiselle ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Tämän jälkeen kansallisessa oikeuskäytännössä on katsottu, että

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

kannanhoidollisesta poikkeusluvasta tulee ilmetä selvästi ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon kannanhoidollisella metsästyksellä kyseisellä alueella pyritään, sekä se, miten tämä päämäärä saavutetaan metsästyksellä. Merkitystä ei ole annettu sille seikalle, onko kyseisen lajin kanta suotuisalla suojelutasolla. Koska korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksillä on oikeuskäytäntöä ja laintulkintaa ohjaava vaikutus, voidaan olettaa, että näitä edellytyksiä sovelletaan jatkossa metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettuihin päätöksiin suurpetolajiin katsomatta.

Käytännössä Suomen riistakeskuksen poikkeuslupapäätöksissä esitettyjä kannanhoidollisen metsästyksen päämääriä ei ole hyväksytty EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisun jälkeen. Oikeuskäytännössä sivuutettuja päämääriä ovat olleet adaptiivinen kannan hallinta, metsästyskulttuurin ylläpitäminen, ihmisarkuuden ylläpitäminen, aluetaloudelliset hyödyt, kannanhoidollinen metsästys itsessään ja lajin yksilöiden määrän vähentäminen. Toistaiseksi on epäselvää, voiko kannanhoidollinen metsästys ylipäätään jatkua Suomessa. Erityisesti kansalaisten näkökulmasta on vaikeaa ymmärtää, miksi Ruotsissa tilanne on toinen. Valiokunta haluaa seuraavassa kiinnittää huomiota Suomen ja Ruotsin erilaisiin käytäntöihin luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan soveltamisessa.

Ruotsi on EU-jäsenmaa, jonka susikanta on muun muassa geneettiseltä monimuotoisuudeltaan heikommassa tilassa Suomen susikantaan verrattuna. Tästä huolimatta Ruotsissa tuomioistuimet ovat vuosittain sallineet suden metsästyksen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Ruotsin tilanne eroaa Suomen tilanteesta kahdelta osin. Ensinnäkin Ruotsi on asettanut suotuisan suojelutason viitearvon, jonka puitteissa metsästys sallitaan. Lisäksi Ruotsin oikeuskäytännössä luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa tulkitaan eri tavalla ja metsästyksen päämäärää tarkastellaan eri tavalla. Ruotsin korkein hallintotuomioistuin on hyväksynyt perusteeksi suden metsästykselle sosioekonomisten vaikutusten rajoittamisen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Bernin sopimuksen muuttaminen ja sen myötä mahdollistuva luontodirektiivin liitteiden muuttaminen suden ja karhun osalta tuovat Suomelle ratkaisun näiden lajien kannan hallintaan suotuisan suojelutason puitteissa. Luontodirektiivin soveltamiseen vaikuttaminen tapahtuu muuttamalla direktiiviä. Suden osalta eduskunta on kansalaisaloitteen yhteydessä edellyttänyt, että valtioneuvosto vaikuttaa Euroopan unioniin siten, että susi siirretään koko Suomen osalta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V (EK 41/2022 vp—KAA 4/2020 vp). Edellä esitetyn valossa valiokunta pitää Bernin sopimukseen ja luontodirektiiviin ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta korostaa Bernin sopimuksen ja EU:n luontodirektiivin suojelujärjestelmien kehittämistä joustavampaan suuntaan. On tärkeää, että kansainvälinen sääntely tunnistaa lajien uhanalaisuudessa tapahtuvat muutokset ja mahdollistaa muutoksiin reagoimisen. Tämä voi merkitä joidenkin lajien osalta tiukempaa suojelua. Toisaalta esimerkiksi suurpetokantojen hallinnan tavoitteena tulee voida ottaa huomioon esimerkiksi toisen uhanalaisen lajin turvaaminen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomella on erityinen vastuu maailman metsäpeurakannan säilymisestä. Metsäpeuraa esiintyy lähinnä Suomessa ja Venäjällä. Suomen metsäpeurakannan rakenne on laikuittainen, koska se on jakaantunut erillisiin osapopulaatioihin, joiden välillä ei ole geenivirtaa. Myöskään Venäjän Karjalan pääpopulaatiosta ei tiedetä tulevan geenivirtaa Kainuun metsäpeurakantaan. Lisäksi Venäjän Karjalan populaatio on taantunut voimakkaasti, ja se on nykyisin noin 2 300 yksilön suuruinen, kun taas Suomen metsäpeurakannan koko on noin

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

3 000 yksilöä. Suurpedoilla ja erityisesti sudella voi olla merkittävä vaikutus metsäpeurakannan aikuiskuolleisuuteen, vasatuottoon ja sitä kautta kannan kehitykseen. Myös muilla suurpedoilla, kuten karhulla, voi olla merkittävä vaikutus metsäpeurakannan kehitykseen. Valiokunta korostaa, että metsäpeuran elinalueilla niiden elinympäristöjä sekä muiden hirvieläinten ja suurpetojen kantoja tulee hoitaa siten, että metsäpeuran kanta on elinvoimainen erityisesti pitkällä aikavälillä.

Ehdotusten vaikutukset

Bernin sopimuksen liitteiden II ja III muuttaminen suden osalta sekä luontodirektiivin liitteiden tarkistaminen suden ja karhun osalta siten, että nämä lajit siirretään tiukasti suojeltavien lajien listalta suojeltaviin lajeihin, tarkoittaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan sitä, että lajien ympärivuotinen rauhoitus poistetaan ja sen sijaan lajeille säädetään rauhoitusaika. Käytännössä lajeille säädetään rajoitettu metsästysaika. Metsästykseen edellytetään metsästyslain 10 §:n mukaista pyyntilupaa. Lajien vuotuista saalismäärää rajataan ministeriön asetuksella, kuten tähänkin saakka on toimittu karhun kohdalla. Karhun osalta käytäntö muuttuu siten, että Suomen riisikeskus myöntää 41 a §:n mukaisen poikkeusluvan sijasta metsästyslain 10 §:n mukaisen pyyntiluvan. Luontodirektiivin 16 artiklan sijasta karhun ja suden kannanhoitoon sovelletaan luontodirektiivin 14 artiklaa. Suotuisan suojelutason vaatimus säilyy edelleen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kannanhoidolla tarkoitetaan kannan kokoon, sen kasvuun ja alueellisiin tiheyksiin vaikuttamista suunnitelmallisella metsästyksellä. Tällöinkin metsästys nojaa tieteellisesti vankalla pohjalla olevaan, säännöllisesti tuotettuun kanta-arvioon. Kanta-arvion perusteella voidaan asettaa vuotuinen metsästyskiintiö, arvioida kiintiön vaikutus kannan suojelutasoon ja huolehtia kannan säilymisestä suotuisalla suojelutasolla. Kun päätökset tehdään vuosittain, voidaan tarvittaessa reagoida kannassa tapahtuviin muutoksiin. Kanta-arvion lisäksi metsästyssaaliista on saatava tarkat yksilöitä koskevat biologiset tiedot, kuten sukupuoli ja ikä, sekä paikkatiedot. Valiokunta pitää tieteelliseen tietoon perustuvan kanta-arvion tuottamista välttämättömänä kannanhoidon toteuttamiselle. Kannanhoidon päämäärä ei ole pelkästään metsästyksen salliminen, vaan lajien yhteiselon ja elinvoiman varmistaminen tieteelliseen tietoon perustuen. Näin ollen valiokunta pitää suotuisan suojelutason säilyttämistä keskeisenä kannanhoidon lähtökohtana.

Suden ja karhun siirtäminen luontodirektiivin 14 artiklan sääntelyn piiriin merkitsee laajempaa mahdollisuutta puuttua alueellisesti kannan kasvusta aiheutuviin sosiaalisiin ja taloudellisiin ongelmiin. Erityisesti karhukannan kasvusta aiheutuvat ongelmat voivat tulla nopeasti ajankohtaisiksi, mikäli kanta kaksinkertaistuu lähivuosina kannanhoidollisen metsästyksen puuttuessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan metsästystä tarvitaan erityisesti ylläpitämään karhun ihmisarkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja. Lisäksi tavoitteena on säilyttää karhujen tiheys sillä tasolla, että haitat ja vahingot ihmiselle, tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle säilyvät sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti hyväksyttävällä tasolla. Suden osalta varaudutaan toteuttamaan vastaavia kannanhoidon tavoitteita edellyttäen, että suden suotuisa suojelutaso tämän sallii. Valiokunta pitää edellä mainittuja kannanhoidon tavoitteita perusteltuina ja korostaa samalla vahinkojen ennaltaehkäisyn tärkeyttä. Valiokunnan käsityksen mukaan metsästys ei voi jatkossakaan olla ainoa suurpetovahinkojen ehkäisyn muoto, vaan vahinkojen torjuntaan sekä vahinkojen korvaamiseen on jatkossakin osoitettava resursseja.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 25.4.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Marko Asell sd
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Petri Huru ps
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Pinja Perholehto sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Mikko Polvinen ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Hallituksen ehdotus kannattaa suden ja muiden suurpetojen metsästyksen helpottamista ei ole kannatettava, sillä se on parhaan tutkimustiedon vastainen eikä ole riittävän hyvin ja tarkasti perusteltu.

Komission esitys suurpetojen suojelun uudelleen arvioinniksi koskee eritoten sutta. Suden metsästystä ei tulisi helpottaa eikä suden suojelua heikentää lukuisista syistä.

Ensimmäiseksi on huomioitava se, että suden ja myös karhun osalta Suomella on jo voimassa oleva poikkeus Bernin sopimuksessa. Suomi on ratifioidessaan jättänyt varauman eikä sovelle Bernin sopimusta karhun ja suden osalta. Näin ollen Suomen kannalta muutokselle ei ole olemassa tarvetta tai se ei muuttaisi Suomen tilannetta suden ja karhun osalta mitenkään. Paremminkin olisi paikallaan arvioida, olisiko näistä poikkeuksista syytä luopua.

Aivan keskeinen syy suden suojelun ylläpitämiselle on suden suotuisan suojelun taso. Koko Euroopan tasolla susi on elinvoimainen laji yhdessä jäsenmaassa, kaikkialla muualla se on vähintään silmälläpidettävä, ja uhanalainen susi on kymmenessä maassa. Joistakin EU:n jäsenmaista ja muistakin Euroopan maista, kuten Isosta-Britanniasta susi on kadonnut kokonaan.

Suomessa susi on erittäin uhanalainen, eikä siten kannanhoidollista metsästystä pitäisi susiin kohdentaa ennen kuin kanta on ylittänyt suotuisan suojelun tason.

Yksi erittäin tärkeä huomioitava asia on myös se, että hallituksen havittelema suden siirto luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V ei muuttaisi suden kannanhoidollisen metsästyksen tilannetta merkittävästi, sillä myös V-liitteen lajien metsästykselle täytyy olla perustelut ja jäsenmaalla on velvollisuus ylläpitää lajin suotuisaa suojelutasoa.

Suurpetoja koskevien konfliktien ehkäisemiseksi ja suurpetojen sosiaalisen hyväksyttävyyden edistämiseksi on lukuisia keinoja. Jo nykyisellään lainsäädäntö antaa perusteet ihmiselle vaaraa aiheuttavien susiyksilöiden tappamiseen tarvittaessa. Eläinten ja ihmisten sujuvan ja mahdollisimman rauhanomaisen rinnakkaiselon edistämiseen on myös lukuisia muita keinoja. Esimerkkejä käytetyistä ja toimivista suojausmenetelmistä ovat oikein pystytetyt ja huolletut petoaidat, eläinten ottaminen yöksi sisälle tai erityiseen yösuojaan sekä karkotelaitteet laitumilla. Sekä valtioneuvoston kanta että Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma sivuuttavat muut käytettävät keinot kokonaan. Suomen tulisi pystyä esittämään ja hyödyntämään myös muita keinoja metsästyksen lisäksi.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ei yhdy valtioneuvoston kantaan, vaan ottaa edellä olevan huomioon.

**Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp
Eriävä mielipide 1**

Helsingissä 25.4.2024

Jenni Pitko vihr
Mai Kivelä vas

**Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp
Eriävä mielipide 2**

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Suden siirtäminen Bernin yleissopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit) ja tämän myötä siirto luontodirektiivin liitteestä IV (tiukka suojelu) liitteeseen V ei saa johtaa uhanlaisen suden suojelun tason vaarantumiseen tai populaation koon pienentymiseen pitkällä aikavälillä.

Jäsenmailla on luontodirektiivin mukaan joka tapauksessa velvoite huolehtia lajin suotuisasta suojelutavoitteiden mukaisesta kehityksestä riippumatta siitä, missä luontodirektiivin liitteessä laji on. Tässä tapauksessa ihmisiin tottuneet eläimet on otettu huomioon ja niiden metsästys on sallittu.

SDP:n mielestä suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi suojelun lisäksi sosiaalisen kestäväisyyden erityisesti alueilla, joilla on runsas eläinkanta. Sääntelyä tulee kehittää vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa. Uhanalaisen suden osalta on huomioitava myös sosiaalinen kestävyys ja alueelliset kokemukset.

Luontodirektiivin liitteitä ei ole tarkoitettu pysyviksi, vaan komission tulisi tarkastella niitä dynaamisesti peilaten ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon kunkin lajin osalta. Tämä koskee niin tiukasti suojeltuja lajeja, jotka eivät enää tarvitse tiukkaa suojelua (kuten karhu ja ilves Suomessa), kuin muun muassa uhanalaistuneita lajeja, jotka tarvitsevat tiukkaa suojelua suotuisan suojelun tason varmistamiseksi (kuten ahma ja metsäpeura Suomessa).

Suden suojelun on Suomessa jatkossakin perustuttava hyvään yhteistyöhön ja laaja-alaisesti ja eri tahot osallistaen valmisteltuihin suden kananhoidollisiin suunnitelmiin. Emme pidä hyvänä, että ministeriö on keskeyttänyt suden kannanhoitosuunnitelmien valmistelun. Työtä tulee jatkaa.

SDP:n mielestä sekä haittaa aiheuttavien eläinten poistaminen ja tarkasti määritelty kannanhoidollinen metsästys ovat molemmat tarpeellisia keinoja. Etenkin Länsi-Suomessa konfliktit ja kohtaamiset suden ja ihmisen tai suden ja kotieläinten välillä ovat lisääntyneet. Samaan aikaan salametsästyksen on puututtava nykyistä tehokkaammin ja lisättävä tietoa ja mahdollisuuksia lieventää susikonflikteja.

Karhun ja ilveksen osalta toteamme, että kannan ollessa vahva metsästys tulee sallia. Metsästyksen tulee aina perustua luotettavaan tietoon populaation koosta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2024 vp
Eriävä mielipide 2

Helsingissä 25.4.2024

Eveliina Heinäluoma sd
Johan Kvarnström sd
Marko Asell sd
Pinja Perholehto sd